

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

სკოპინგის დასკვნა N10

28.02.2022

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ფოლადისა და თუჯის სხმულების საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. ქუთაისი, სულხან-საბას ქ. N 10 ა;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „კავკასია 2007“, ქ. ქუთაისი, სულხან-საბას ქ. 10ა;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 14.01.2022;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „სამნი“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, შპს „კავკასია 2007“-ის (ს/კ: 212747740) მიერ წარმოდგენილია ქ. ქუთაისში, ფოლადისა და თუჯის სხმულების საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების სკოპინგის ანგარიში.

2021 წელს შპს „კავკასია 2007“-ის მიერ სამინისტროში წარმოდგენილი იქნა სკრინინგის განცხადება ფოლადისა და თუჯის სხმულების საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე, რომელიც 2021 წლის 28 ივლისის სკრინინგის გადაწყვეტილებით (მინისტრის ბრძანება N 2-1161), დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას და შპს „კავკასია 2007“-ს დაევალა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-8 მუხლით განსაზღვრული სკოპინგის პროცედურის გავლა.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, შპს „კავკასია 2007“ ფოლადისა და თუჯის სხმულების საწარმო, მდებარეობს ქ. ქუთაისში, სულხან-საბას ქ. N 10 ა -ში. საწარმო ფუნქციონირებს 2007 წლიდან და განთავსებულია სამრეწველო ზონაში (საკადასტრო კოდებით: 03.05.01.946; 03.05.01.941; 03.05.01.922), ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგად სახეცვლილ ტერიტორიაზე. საწარმოს ძირითადი ტექნოლოგიური ხაზი განთავსებულია შენობაში (ს/კ - 03.05.01.946). საწარმოო შენობის ჩრდილო-აღმოსავლეთით მდებარეობს ადმინისტრაციული შენობა (03.05.01.922), ხოლო საწარმოო შენობის ჩრდილო-დასავლეთ კედელთან განთავსებულია ჯართის მიმღები უბანი. საპროექტო ტერიტორიის ირგვლივ განთავსებულია სხვადასხვა ტიპის საწარმოო ობიექტები. მათ შორის, შპს „ჯეო მეტალის“ საწარმო, რომელიც ელექტრონული გადამოწმების მიხედვით, საპროექტო ტერიტორიიდან 59 მეტრის დაშორებით მდებარეობს და რომლის ფუნქციური დატვირთვის შესახებ ინფორმაცია გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას. საწარმოდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი დაშორებულია 120 მ-ით.

არსებული საწარმო ფუნქციონირებს წელიწადში 240 დღის განმავლობაში და აწარმოებს 240 ტ ნადნობს, საიდანაც 96 ტონა ფოლადის, ხოლო 144 ტონა თუჯის სხმულებია. დნობა მიმდინარეობს 0,4 ტ/სთ-ის წარმადობის ღუმელში (ორი ღუმელი, რომლებიც მუშაობენ მონაცვლეობით). არსებულ საწარმოში განთავსებულია: სასაწყობე ბაქანი; 3 ინდუქციური ღუმელი (1 უმექმედო); რბია; საყალიბე უბანი; შედულების ადგილი; დამხმარე

სათავსოები; ხეხვის უბანი; სახარატო, საფრეზი და საბურღი ჩარხები. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია საწარმოს გენ-გეგმა შესაბამისი ექსპლიკაციით. საწარმოში წლის განმავლობაში გამოიყენება: 250 ტ ჯართი; 0,384 ტ ალუმინი; 0,868 ტ ფეროსილიციუმი; 0,29 კგ მანგანუმი; 12 ტ თიხა; 32 მ³ ქვიშა; 0,06კგ ელექტროდი. საჭირო ჯართი, თვეში ორჯერ (საშუალოდ 20 ტ) საწარმოში შემოიზიდება ავტომანქანებით და იყრება შენობის გარეთ არსებულ მოედანზე, სადაც ხდება მისი დაჭრა საჭირო ზომებამდე. გაბარიტული ჯართი საწყობდება შენობაში. ალუმინი, მანგანუმი და ფეროსილიციუმი საწარმოში შედის ყუთებით და ინახება სარდაფში. თიხა შემოიზიდება 50 კგ-იანი ტომრებით. ქვიშა საწარმოში შემოდის ავტომანქანით და იყრება ეზოში.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება ითვალისწინებს წარმადობის გაზრდას ტექნოლოგიური პროცესის, გამოშვებული პროდუქციის სახეობებისა და სადნობი ღუმელების რაოდენობის მომატების შეუცვლელად. წარმადობის გაზრდა დაგეგმილია ღუმელების გეომეტრიული პარამეტრების გაზრდით და ძაბვის მომატებით, კერძოდ ინდუქტორის კოჭის სიმაღლისა და ამონაგის თარგის ზომების დაკორექტირების მეშვეობით. ინდუქტორის სიმაღლე 70 სმ-დან გაიზრდება 90 სმ-მდე, ხოლო ამონაგის დიამეტრი 35 სმ-დან 70 სმ-მდე და სიმაღლე 70 სმ-დან 90 სმ-მდე. შედეგად ღუმელის სიმძლავრე 200 კვტ-დან გაიზრდება 450 კილოვატამდე. გათვალისწინებულია ასევე საყალიბე უბნის ზომების გაზრდა და ერთი რბიას დამატება. **აღსანიშნავია, რომ რბიას დამატებასა და რაოდენობასთან დაკავშირებით სკოპინგის ანგარიშში ვხვდებით ურთიერთგამომრიცხავ წინადადებებს, რაც გზმ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და ფაქტობრივი მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის დეტალურ ასახვას.** ცვლილების ფარგლებში, საწარმოო პროცესს დაემატება ორი საყალიბე და ერთი გამოსაბერტყი მანქანა. დაგეგმილია მექანიკური საამქროსა და გამწმენდი/ხეხვის უბნის მდებარეობის შეცვლა. წარმადობის გაზრდის პირობებში დაგეგმილია ასპირაციული და აირგამწმენდი სისტემების მოწყობა. ასპირაციული სისტემა მოეწყობა დნობის ღუმელების თავზე, რაც უზრუნველყოფს ღუმელებიდან გამოყოფილ აირნარევის გაწოვას და გამწოვი სისტემით მიეწოდება სახელოიან ფილტრებს. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით საწარმოს განახლებული გენ-გეგმა, შესაბამისი ექსპლიკაციით. ცვლილების პროექტის განხორციელების შემდგომ საწარმო იმუშავებს 250 დღე, 5 დღიანი სამუშაო კვირით და 8 საათიანი სამუშაო გრაფიკით, 0,9 ტ/სთ წარმადობით. შედეგად, საწარმო გამოუშვებს 1800 ტონა შენადნობს (450 ტონა ფოლადი და 1350 ტონა თუჯი). ექსპლუატაციის ცვლილების ფარგლებში გაიზრდება მოხმარებული ნედლეულის რაოდენობა, შედეგად საწარმოში შემოიზიდება თვეში საშუალოდ 180 ტ ჯართი, წელიწადში 50 ტ ტონა თიხა და 120 მ³ ქვიშა. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით ჯამში დასაქმდება 40 ადამიანი.

საწარმოს ტექნოლოგიური პროცესის შესაბამისად: რკინის ჯართი შემოიზიდება ავტოტრანსპორტით და თავსდება ბაქანზე. ფოლადის ჯართი მუშავდება აირული ჭრით, ხოლო თუჯის ჯართი იმსხვრევა ხელით. დამუშავებული ჯართი იყრება ბადიაში, რის შემდგომაც თავსდება ურიკაზე და შედის საამქროში. ღუმელებში ჯართის მიწოდება ხდება ხელით. ჯართის გამოდნობის დასრულებისას გათვალისწინებულია წიდის მოქაფვა და ბადიაში ჩასხმა (ერთ ტონა პროდუქციაზე წარმოიქმნება დაახლოებით 20 კგ წიდა). დნობის პროცესის დასრულების შემდგომ ნადნობში ხდება საჭირო დანამატების შერევა, ისხმება ციცხვში და მიეწოდება საყალიბე უბანს. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ყალიბების დამზადება მოიცავს: საყალიბე ქვიშის საამქროში შემოტანას და მის ბუნებრივ შრობას; გამომშრალი ქვიშის მიწოდებას რბიანებში, სადაც ხდება კვარცის ქვიშისა და ბენტონიტის შერევა. შემდგომ ეტაპზე შერეული მასალა იყრება ბადიაში, საიდანაც

ნაწილდება წინასწარ გამზადებულ ყალიბებში და იტკეპნება ვიბროწნებით. დამზადებული, ბუნებრივად გამომშრალი ყალიბები გადაიტანება ჩამოსხმის უბანზე. ყალიბებში მეტალის ჩასხმის და გაცივების შემდგომ ხდება მისი გამობერტყვა ვიბრომაგიდაზე. გამობერტყილი ქვიშის გამოყენება ხდება კვლავწარმოებაში. სხმულები ურიკის საშუალებით გადადის გაწმენდის უბანზე, სადაც გაწმენდის შემდგომ დროებით საწყობდება. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია საწარმოს ტექნოლოგიური სქემა, შესაბამისი ექსპლიკაციით.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია პროექტის ალტერნატივების ანალიზი. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, არაქმედების ალტერნატივა უარყოფილ იქნა წარმოებული პროდუქციის საჭიროების, სოციალურ-ეკონომიკური საკითხების გათვალისწინებით. დაგეგმილი ცვლილების სპეციფიკისა და გარემოზე მოსალოდნელი დამატებითი ზემოქმედების გათვალისწინებით საწარმოს განთავსებისთვის სხვა ალტერნატივის განხილვა არ მომხდარა. არსებულ ლოკაციაზე საწარმო ფუნქციონირებს 2007 წლიდან და მოწყობილი აქვს საჭირო ინფრასტრუქტურა. მიმდინარე ტექნოლოგიური პროცესი ხასიათდება სხვადასხვა პრიორიტეტებით, რომლებიც საწარმოს ფუნქციონირებას, ინდუქციური დნობის მეთოდის გამოყენებით 14 წელია უზრუნველყოფენ. ამრიგად, სკოპინგის ანგარიშში საწარმოს ფუნქციონირებისთვის სხვა ტექნოლოგია არ არის განხილული. მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი იქნეს ინფორმაცია ტექნოლოგიური ალტერნატივების შედარებითი ანალიზის შესახებ, თითოეული ალტერნატიული ვარიანტის დადებითი და უარყოფითი მხარეების მითითებით, შერჩეული ალტერნატივის გარემოსდაცვითი დასაბუთებით.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოში წყლის მოხმარება გათვალისწინებულია სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო დანიშნულებით. საწარმოს შესაბამის სამსახურთან შეთანხმებული აქვს სასმელ-სამეურნეო წყლის მომარაგებასთან დაკავშირებული საკითხი. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების შემდგომ სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის საჭირო წყლის რაოდენობა წელიწადში 450 მ³ გახდება. ტექნოლოგიურ პროცესში წყალი გამოიყენება ინდუქციური ღუმელების გაგრილების მიზნით, რისთვისაც წყალაღება ხორციელდება ჭაბურღილიდან (რომელზეც სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად შპს „კავკასია 2007“-ს აღებული აქვს სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზია). ექსპლუატაციის ცვლილების განხორციელების შემდგომ, საწარმოო მიზნით გამოყენებული წყლის რაოდენობის გაზრდა მოსალოდნელი არ არის. სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლები, ხელშეკრულების საფუძველზე, ქ. ქუთაისის კანალიზაციის ქსელში ჩაედინება. ღუმელების გაგრილების სისტემაში ჩართული წყალი ბრუნვით სისტემაშია, შესაბამისად, საწარმოო ჩამდინარე წყლები არ წარმოიქმნება. სანიაღვრე წყლები დაკავშირებულია არსებულ სანიაღვრე წყლების სისტემასთან, რომელიც უერთდება ქ. ქუთაისის ცენტრალურ სანიაღვრე კოლექტორს. **გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს სანიაღვრე წყლების შესაძლო დაბინძურების შესახებ ინფორმაცია.**

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია პროექტის განხორციელებით გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია. ასევე ზოგადი ინფორმაცია იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებულია უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისათვის. პროექტის ფარგლებში გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედება ძირითადად დაკავშირებული იქნება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებასთან, ხმაურის გავრცელებასთან, ნარჩენების წარმოქმნასა და გარემოში გავრცელებასთან.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, ექსპლუატაციის პირობების გაზრდის შედეგად, ატმოსფერულ ჰაერზე ძირითად ზემოქმედებას მოახდენს ორი ორგანიზებული და ოთხი არაორგანიზებული გაფრქვევის წყარო. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად წარმადობის გაზრდის შედეგად გაიზრდება გამოყოფილი მტვრის რაოდენობა, მაგრამ ვინაიდან, გაფრქვევის წყაროები აღჭურვილი იქნება გამწმენდი სისტემით, მოსალოდნელი გაფრქვევის რაოდენობა გაცილებით ნაკლები იქნება. **გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს არაორგანიზებული წყაროებიდან გაფრქვეული მტვრის მართვის საკითხები.**

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოში ხმაურწარმომქმნელ წყაროს წარმოდგენს: ჯართის მიღება-დასაწყობების, ჭრისა და მტვრევის პროცესი. ყველა სხვა ტიპის ტექნოლოგიური პროცესი მიმდინარეობს შენობაში, რაც ამცირებს ხმაურის გავრცელებით გამოწვეულ ზემოქმედებას მოსახლეობასთან მიმართებით. წარმოდგენილი გაანგარიშების მიხედვით, უახლოეს საცხოვრებელ სახლთან ხმაურის დონე 44,57 დბა იქნება. **მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტდეს ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება და მოხდეს ხმაურის დონის/დასაშვები ნორმების განსაზღვრა, რომელიც შესაბამისობაში უნდა იყოს მოქმედ დადგენილებასთან („საცხოვრებელი სახლებისა და საზოგადოებრივი/საჯარო დაწესებულებების შენობების სათავსებში და ტერიტორიებზე აკუსტიკური ხმაურის ნორმების შესახებ“ 2017 წლის 15 აგვისტოს N398 დადგენილება).**

საწარმოს ირგვლივ განთავსებული სხვადასხვა ფუნქციური დატვირთვის ობიექტები, მათ შორის მავთულის მოთუთიების, ქვის დამუშავებისა და ბეტონის საწარმოები. პროექტის ფარგლებში შესაძლო კუმულაციური ზემოქმედება დაკავშირებული იქნება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებასთან და ხმაურის გავრცელებასთან. **განსაკუთრებით საყურადღებოა ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი კუმულაციური ეფექტი, რომელმაც შესაძლოა გადააჭარბოს დასაშვებ ნორმებს. კუმულაციური ეფექტით, მათ შორის ხმაურის გავრცელებით, მოსალოდნელი ზემოქმედება გზმ-ის ეტაპზე საჭიროებს დეტალურ ანალიზსა და შეფასებას.**

წარმადობის გაზრდის პირობებში მოსალოდნელია საწარმოო ნარჩენი წიდის რაოდენობის მომატება. გაზრდილი წარმადობის პირობებში წიდის მოსალოდნელი რაოდენობა იქნება 36 ტ/წელ. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, წიდა განთავსების მიზნით გადაეცემა შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“. გათვალისწინებულია აღნიშნულ კომპანიას გადაეცეს ასევე მტვერდამჭერ სისტემაში დაჭერილი მტვერი. **გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს წიდის, ასევე საწარმოო პროცესში დაგროვილი მტვრის, შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიისთვის“ გადაცემისა და საბოლოო განთავსების ადგილისა და პირობების შესახებ ინფორმაცია.** სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოში წარმოქმნილი რკინის ჯართი ან/და ხენჯი გამოყენებული იქნება ადგილზე, ნედლეულად.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშისა და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ქ. ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე, სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის რეგიონალი წარმომადგენლების მიერ განცხადებები განთავსდა საქმიანობის განხორციელების სიახლოვეს ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებზე. ინფორმაცია გამოქვეყნდა ასევე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდზე და გადაიგზავნა ცენტრის გამომწერებთან ელ. ფოსტის მეშვეობით. ზემოაღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა

გაიმართა 2022 წლის 8 თებერვალს, ქ. ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „კავკასია 2007“-ის, სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელი საკონსულტაციო კომპანიის - შპს „სამნის“ და ქ. ქუთაისის მერიის წარმომადგენლები და დაინტერესებული საზოგადოება. საჯარო განხილვაზე პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები არ გამოთქმულა. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით სამინისტროში წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია, ხოლო ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება. სკოპინგის პროცედურის შედეგად სამინისტროს მიერ განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილებების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;**
- 3.2 **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს ადგილზე არსებული ფაქტობრივი მდგომარეობის გათვალისწინებით, სადაც შეფასებული და გაანალიზებული იქნება საწარმოს ტერიტორიაზე ამჟამად არსებული მდგომარეობა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედების სახეები, შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;**
4. **გზშ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - ინფორმაცია საწარმოში არსებული (მიმდინარე) საქმიანობის შესახებ;
  - პროექტის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების დეტალური აღწერა და მისი საჭიროების დასაბუთება;
  - საქმიანობის განხორციელების ტერიტორიის აღწერა. ამასთან, საქმიანობის განხორციელების ადგილის საკადასტრო კოდ(ებ)ი და GPS კოორდინატები, Shp ფაილებთან ერთად;
  - ექსპლუატაციის ცვლილების გათვალისწინებით, საწარმოო ობიექტის გენერალური გეგმა, შესაბამისი აღნიშვნებით და ექსპლიკაციით. მათ შორის, გენ-გეგმაზე დატანილი უნდა იყოს საწარმოში არსებული და საპროექტო

დანადგარები, ტექნოლოგიური მოწყობილობები/უბნები, ინფრასტრუქტურული ობიექტები, გაფრქვევისა და ხმაურის წყაროები;

- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, საწარმოს ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- საწარმოო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (მდებარეობის მითითებით);
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის მოსაზღვრე ტერიტორიების, ასევე ახლომდებარე მოქმედი ობიექტების (საწარმოდან 500 მ რადიუსში) და მათი ფუნქციური დატვირთვის შესახებ (მანძილების მითითებით);
- საწარმოს ადგილმდებარეობის გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზი;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების ანალიზი, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის წარმოდგენილი იქნეს არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივები, ობიექტის განთავსების ალტერნატივა, და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივები. გზშ-ის ანგარიშის შესაბამის ქვეთავში, დეტალურად უნდა იქნეს დასაბუთებული ტექნოლოგიური ალტერნატივებიდან შერჩეული ტექნოლოგიის გარემოსდაცვითი, სოციალური, ეკონომიკური და ტექნიკური უპირატესობები;
- საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით ინფორმაცია საწარმოს ფიზიკური მახასიათებლების და წარმადობის (სთ, დღე, წელი) შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია სამუშაო რეჟიმის/გეგმა-გრაფიკის შესახებ;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით საწარმოს დანადგარების, ტექნოლოგიური მოწყობილობებისა და ტექნოლოგიური უბნების (მათ შორის ჯართის მიღება-დამუშავების, საღუმელე-სადნობი, სხმულების ჩამოსასხმელი და სხვა უბნების) დეტალური აღწერა, თითოეული საწარმოო ობიექტის/უბნის ტექნიკური პარამეტრებისა და ტექნოლოგიური სქემების მითითებით;
- ჯართის განთავსების უბანზე ჯართის წინასწარი დახარისხება/დამუშავების საკითხების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, მათ შორის ჯართის მომზადების და ღუმელებში ჩატვირთვის პროცესის აღწერა. ამასთან, გზშ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს ნავთობპროდუქტებით ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებით დაბინძურებული ჯართის საწარმოში მოხვედრის შემთხვევაში რა სახის ღონისძიებები იქნება გატარებული კომპანიის მიერ (დაბინძურებული ჯართის შემდგომი მართვის ღონისძიებების მითითებით);
- ინფორმაცია ჯართის ჭრის/დამუშავების შერჩეული მეთოდის შესახებ. ამასთან მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია შერჩეული მეთოდით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ. ასევე შერჩეული მეთოდის უპირატესობების შესახებ ინფორმაცია, გარემოსდაცვითი კუთხით;
- საწარმოს საერთო ტექნოლოგიური სქემის და ციკლის დეტალური აღწერა, შესაბამისი თანმიმდევრობით (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით). დეტალურად იქნეს წარმოდგენილი საწარმოო ობიექტის ტექნოლოგიური სქემა/ციკლი, ნედლეულის შემოტანიდან-პროდუქციის მიღებამდე;
- საწარმოო დანადგარების, ტექნოლოგიურ პროცესში გამოსაყენებელი საშუალებების და მოწყობილობების, მათ შორის ექსპლუატაციის

პირობების ცვლილების გათვალისწინებით ღუმელების სიმძლავრე/წარმადობა;

- დეტალური ინფორმაცია ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების პრევენციის მიზნით გათვალისწინებული საპროექტო აირგამწმენდი სისტემის შესახებ (ტექნიკური პარამეტრების, საპასპორტო მონაცემებისა და ეფექტურობის მითითებით);
- ინფორმაცია გამწმენდი მოწყობილობების პარამეტრების დაცვის, მათ შორის სახელოიანი ფილტრების დროული გამოცვლის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია აირმტვერდამჭერი მოწყობილობის მიერ დაჭერილი მტვრის, ამასთან გამოცვლილი სახელოიანი ფილტრების მართვის შესახებ;
- ინფორმაცია მიღებული პროდუქციის, მისი რაოდენობის, დროებითი განთავსებისა და შემდგომი რეალიზაციის შესახებ;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით ინფორმაცია გამოყენებული ნედლეულისა და დანამატების შესახებ. მათ შორის ნედლეულით მომარაგების, ნედლეულის რაოდენობისა და დასაწყობების პირობების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, დასაწყობების ადგილის მითითებით;
- ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების მარშრუტების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (რუკაზე ჩვენებით, სქემატური ნახაზებით). მათ შორის, წარმოდგენილი უნდა იყოს ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკი, ნედლეულის/პროდუქციის შემოტანის და გატანის პროცედურების სიხშირის მითითებით. ამასთან მნიშვნელოვანია გათვალისწინებულ იქნეს დასახლებულ პუნქტ(ებ)ში გადაადგილების შესაბამისი პირობები, მაგ: დაბალი სიჩქარე, სამობრაო გზის მორწყვა, ძარის გადახურვა, ლამის საათებში (ნედლეულისა და პროდუქციის შემოზიდვა/გაზიდვის) გადაადგილების აკრძალვა;
- გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი იქნეს ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების შესახებ მუნიციპალიტეტთან შეთანხმების/კომუნიკაციის ამსახველი ინფორმაცია;
- ინფორმაცია ნედლეულის პროდუქციის გადაზიდვისთვის გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალებების შესახებ;
- ინფორმაცია საწარმომდე მისასვლელი გზების შესახებ;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, დეტალური ინფორმაცია საწარმოო პროცესის თანმდევი წიდის დაზუსტებული რაოდენობის, წიდის ლაბორატორიული კვლევის შედეგების, დროებითი დასაწყობების ადგილის, დასაწყობების პირობებისა და შემდგომი მართვის კონკრეტული ღონისძიებების შესახებ, კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებით;
- დაზუსტებული ინფორმაცია წიდის მოქაფვის, აღიშნული ქმედების მიზნის და გამოყენებული ნივთიერების შესახებ;
- საპროექტო ობიექტის სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო წყალმომარაგების შესახებ ინფორმაცია;
- წყალმომარაგების სისტემის განლაგება და ტექნიკური მონაცემები, მოხმარებული წყლის რაოდენობრივი მაჩვენებლების შესახებ ინფორმაცია;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოო პროცესში (ღუმელების გაგრილება, ყალიბების დამზადება) გამოყენებული წყლის, მათ შორის ბრუნვითი წყალმომარაგების შესახებ;

- სამეურნეო-ფეკალური და საწარმოო წყლების მართვის საკითხების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- საწარმოს ტერიტორიაზე და ტექნოლოგიურ უბნებზე, ჯართის მიღება-დამუშავების, ქვიშის განთავსების უბნებზე, წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების დაბინძურებისა და მართვის ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (შესაბამისი სქემატური ნახაზების მითითებით);
- ინფორმაცია შესაძლო ავარიული სიტუაციების შესახებ. ამასთან, განხილული იქნეს საწარმოს სახანძრო უსაფრთხოების საკითხები, ასევე ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში გამწვანების ზოლის არსებობის ან/და ტერიტორიის პერიფერიაზე მისი მოწყობის შესაძლებლობის შესახებ;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულების შესახებ;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, მათ შორის დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილი, ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
- პროექტის ფარგლებში შესასრულებელი სამუშაოების, მათ შორის არსებული შენობის სარემონტო, საპროექტო უბნებისა და ობიექტების მოწყობის და სამშენებლო სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია გზშ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/საძიებო კვლევებისა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ.

4.1. გზშ-ის ანგარიშში, ნარჩენების მართვის ქვეთავში მოცემული უნდა იყოს:

- საწარმოს მიერ დასამუშავებელად მიღებული ნარჩენების კოდები და დასახელებები „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილების შესაბამისად;
- ინფორმაცია დასამუშავებელი ნარჩენების რაოდენობისა და წარმოშობის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოს საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების, მათ შორის წიდის კლასიფიკაციისა და მათი შემდგომი მართვის შესახებ, „ნარჩენების მართვის კოდექსისა“ და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;
- ინფორმაცია ნარჩენების დამუშავების (აღდგენის ან/და განთავსების) ოპერაციების კოდები და აღწერილობა, „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ I ან/და II დანართის შესაბამისად;

5. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტის ფარგლებში გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც მოცემული უნდა იყოს:

- ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენ-გეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში;
- ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა მონიტორინგის გეგმა (სიხშირის და კოორდინატების/საკონტროლო წერტილების მითითებით). გათვალისწინებული უნდა იყოს ასევე საწარმოში მავნე ნივთიერებების ორგანიზებული გაფრქვევების ფაქტობრივი რაოდენობის უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის დანერგვისა და განხორციელების საკითხი. მათ შორის, გაფრქვევის წყაროების, მონიტორინგს დაქვემდებარებული კომპონენტების, თვითმონიტორინგისთვის შერჩეული მეთოდის/ხელსაწყოს და სტანდარტის შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა დაერთოს ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- პროექტის ფარგლებში ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება (ხმაურის ყველა წყაროს გენ-გეგმაზე დატანით), შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებებისა და მონიტორინგის საკითხების მითითებით;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის/გრუნტის ხარისხზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, მიწისქვეშა/გრუნტის წყლების შესაძლო დაბინძურებისა და შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ზედაპირული წყლის ობიექტზე, დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ნარჩენების წარმოქმნითა და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით (მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა);
- მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში დეტალურად იქნეს ასახული პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ასევე განსაზღვრული იყოს ადამიანის ჯანმრთელობასთან, უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე შესაძლო ზემოქმედების შეფასება;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ უნდა იქნეს ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. ამასთან, ზემოქმედების შეფასება სატრანსპორტო ნაკადებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია 500 მ-იან რადიუსში არსებული ობიექტების გათვალისწინებით. კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება წარმოდგენილი უნდა იქნეს გარემოს თითოეული

კომპონენტისთვის, ასევე პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი სატრანსპორტო ოპერაციებისათვის. კუმულაციურ ზემოქმედებასთან მიმართებაში განისაზღვროს შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები (მათ შორის, ხმაურის დონისა და ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირების მიზნით წარმოდგენილ იქნეს საუკეთესო ალტერნატივები, დეტალური დასაბუთებით);

- გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა;
- პროექტის ფარგლებში შემუშავებული კონკრეტული სახის შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი;
- პროექტის ფარგლებში შემუშავებული გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის სიხშირის, მეთოდის და ა.შ. მითითებით)
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები, რეკომენდაციები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება/ანალიზი.

6. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზმ-ის ანგარიშში:

- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოს ნედლეულს წარმოადგენს რკინის ჯართი. მოცემული გარემოების გათვალისწინებით, საქმიანობა განხილული უნდა იქნას, ასევე როგორც ნარჩენების აღდგენა („გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ II დანართის 10.3 ქვეპუნქტის თანახმად) და „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ II დანართის 4.1 ქვეპუნქტთან ერთად, გზმ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იქნას ზემოაღნიშნული ქვეპუნქტის გათვალისწინებით;
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ იქნეს შესაბამისი დასაბუთება რამდენად უზრუნველყოფს საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული შენობა - დაგეგმილი წარმოების განხორციელებას რეგულაციების სრული დაცვით;
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იქნეს არაორგანიზებული გაფრქვევის წყაროების მართვის საკითხების დეტალური აღწერა;
- ვინაიდან ჯართის მიღების, დასაწყობებისა და დამუშავების უბანი წარმოადგენს ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან წყაროს, გზმ-ის ანგარიშში განხილული იქნეს ჯართის უბნისთვის დახურული სივრცის მოწყობის შესაძლებლობის საკითხი;
- ვინაიდან, ღია სივრცეში დასაწყობებული ქვიშა ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების დამატებით წყაროს წარმოადგენს - ატმოსფერულ ჰაერში მტვრის შესაძლო გავრცელების გათვალისწინებით, გზმ-ის ანგარიშში განხილული უნდა იყოს ნედლეულის დახურულ სივრცეში დასაწყობების საკითხები;
- **გზმ-ის ანგარიშში წიდის მართვის საკითხები საჭიროებს დაზუსტებას და დეტალური ინფორმაციის წარმოდგენას. მათ შორის, სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, წიდა განთავსების მიზნით გადაეცემა შპს „საქართველოს მყარი**

ნარჩენების მართვის კომპანიას“. გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს წიდის შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიისთვის“ გადაცემისა და საბოლოო განთავსების ადგილისა და პირობების შესახებ ინფორმაცია, ასევე წიდის განთავსებასთან დაკავშირებით შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიასთან“ ურთიერთშეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;

- საწარმოში რბიას დამატებასა და რაოდენობასთან დაკავშირებით სკოპინგის ანგარიშში ვხვდებით ურთიერთგამომრიცხავ წინადადებებს, რაც გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და ფაქტობრივი მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის დეტალურ ასახვას;
  - ქ. ქუთაისში ჰაერის არსებული მდგომარეობის გათვალისწინებით, გზშ-ის ანგარიშში განისაზღვროს რამდენად შეცვლის დაგეგმილი წარმოება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების საერთო ფონს, ასევე საჭიროების შემთხვევაში მითითებული იყოს რა სახის ღონისძიებებს დაგეგმავს და განახორციელებს კომპანია ქ. ქუთაისის საერთო ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით;
  - გზშ-ის ანგარიშში საპროექტო ცვლილების გარდა უნდა მოიცავდეს არსებული რეალობის გათვალისწინებით საქმიანობის და ტექნოლოგიური უზნების შესახებ ერთიან, დეტალურ ინფორმაციას და შეფასებას;
  - ჯართის ღია უბანზე დამუშავების (ჭრის) დროს, აალების საწინააღმდეგო პრევენციული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია საჭიროებს დაზუსტებას; ასევე არ არის მოცემული ინფორმაცია საწარმოში ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული ჯართის მოხვედრისა და შემდგომი მართვის ღონისძიებებზე;
  - დაზუსტებას საჭიროებს ინფორმაცია აირგამწმენდ სისტემაში დაჭერილი მტვრის კვლავწარმოებაში გამოყენების შესაძლებლობის საკითხი;
  - გზშ-ის ეტაპზე, წარმოდგენილი უნდა იყოს სასარგებლო წიაღისეულის (მიწისქვეშა წყლის) მოპოვების შესახებ შესაბამისი ლიცენზიის დამადასტურებელი დოკუმენტი;
  - გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების დეტალური ანალიზი და შემარბილებელი ღონისძიებები სრულ თანხვედრაში უნდა იყოს პროექტის მახასიათებლებთან და დაგეგმილ საქმიანობასთან.
- **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული თითოეული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).**

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „კავკასია 2007“-ის მიერ წარმოდგენილ, ქ. ქუთაისში ფოლადისა და თუჯის სხმულების საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიშში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი, შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზშ-ის ანგარიშში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.

